

Ο Μητρ. Ναυπάκτου διευκρινίζει για το Ουκρανικό ζήτημα

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου](#)

Κείμενο με το οποίο αναφέρεται στις θέσεις που έχει εκφράσει για το ζήτημα της Ουκρανικής αυτοκεφαλίας εξέδωσε ο Σεβ. Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Ιερόθεος.

Ακολουθεί ολόκληρο το κείμενο:

Ἐπειδὴ παρατηρῶ ὅτι διαστρεβλώθηκαν καὶ διαστρεβλώνονται σκοπίμως ἀπὸ μερικοὺς τὰ κείμενά μου καὶ οἱ ἀπόψεις μου πού διατύπωσα γιὰ τὸ θέμα τῆς Οὐκρανίας, ἀπὸ διάφορα περιοδικά, ἑφημερίδες καὶ ιστοσελίδες, θά ἤθελα νά δώσω κάποιες διευκρινίσεις.

Ἄν καί μοῦ ἀρέσῃ ὁ διάλογος, δέν εἶναι δυνατόν νά ἀπαντῶ σέ κάθε δημοσίευμα καὶ μάλιστα κακόβουλο, διαστρεβλωτικό, ἐπιθετικό, εἰρωνικό καὶ συκοφαντικό. Μερικές ἀπαντήσεις τίς διατυπώνω μέ τὸ σύντομο αὐτό κείμενο.

1. Η πρότασή μου στην Ίερά Σύνοδο τήν 30ή Μαρτίου 2019 είχε δύο συγκεκριμένα σημεία.

Πρῶτον. Ἐπειδή σέ ὁκτώ Ἐκκλησίες τούς τελευταίους αἰῶνες τό αὐτοκέφαλο καί ἡ Πατριαρχική τιμή δόθηκε ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί θά συζητηθῇ τό θέμα στήν Μέλλουσα Πανορθόδοξη ἡ Οἰκουμενική Σύνοδο, ὅταν τεθῇ καί πάλι τό κείμενο περί αὐτοκεφαλίας καί περί Διπτύχων, τότε θά ἀποφασίσουμε σχετικῶς. Ἄλλωστε, μέχρι τώρα ἡ χορήγηση τῆς αὐτοκεφαλίας σέ μιᾶ Ἐκκλησία ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο δέν ἐτίθετο πρὸς συζήτηση καί ψηφοφορία στήν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Δεύτερον. Στό θέμα τοῦ πῶς ἀποκαταστάθηκαν οἱ σχισματικοί, καθηρημένοι Κληρικοί καί αὐτοχειροτόνητοι, δέν ἐξέφρασα κάποια ἄποψη, ἀλλά πρότεινα νά ἐρωτηθῇ τό Πατριαρχεῖο μέ ποιό τρόπο τούς ἀποκατέστησε γιά νά τό κρίνουμε κανονικά, μέ βάση τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως ἐκφράσθηκε στίς Οἰκουμενικές Συνόδους. Εὐτυχῶς, ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ δέν εἶναι Εἰσαγγελία, ἀλλά Θεραπευτήριον, καί ὁ Θεός μας δέν εἶναι ἀπόλυτος φεουδάρχης, ἀλλά ἐλεήμων καί φιλόανθρωπος.

Ἐγραψα λοιπόν:

«Ὡς πρὸς τό θέμα τοῦ πῶς ἔγινε ἀποδεκτὴ ἀπὸ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο ἡ “Ἀρχιερωσύνη” τῶν Ἐπισκόπων πού “χειροτονήθηκαν” ἀπὸ τούς καθηρημένους Ἀρχιερεῖς καί τούς σχισματικούς ἢ “αὐτοχειροτονήτους”, ἡ Ἐκκλησία μας πρὶν λάβῃ κάποια ἀπόφαση, θά πρέπει νά ἐρωτήσῃ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά τόν τρόπο μέ τόν ὁποῖον ἀποκατέστησε τούς “Ἀρχιερεῖς” αὐτούς».

Καί οἱ δύο προτάσεις ἔγιναν μέ ἰδιαίτερο σκεπτικό, ἀλλὰ καί μέ ἀπώτερο σκοπὸ νά μὴ δημιουργηθῇ σχίσμα στήν Ἐκκλησία μας.

Μπορεῖ νά ὑπῆρχαν καί νά ὑπάρχουν καλύτερες προτάσεις, ἀλλὰ εἶχα τό θάρρος νά διατυπώσω τίς δικές μου προτάσεις καί νά μὴ σιωπήσω γιά νά τά ἔχω καλά μέ ὅλους καί μάλιστα καί μέ τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί μέ τήν Ἐκκλησία τῆς Μόσχας.

Σέ τέτοια σοβαρά ζητήματα οἱ Ἱεράρχες πρέπει νά ἔχουμε σαφεῖς ἀπόψεις καί προτάσεις, ἔστω καί ἂν σέ μερικά σημεία δέν εἶναι ὁλοκληρωμένες, οἱ ὁποῖες, βέβαια, θά τελειοποιοῦνται μέ τόν ἥρεμο διάλογο «μετά γνώσεως, διακρίσεως καί συνέσεως», σύμφωνα πάντα μέ τό κανονικό δίκαιο τῆς Ἐκκλησίας.

Δυστυχῶς, οἱ περισσότεροι πού μέ ἔκριναν σκληρά παρερμήνευσαν τήν πρώτη

πρότασή μου καί αποσιώπησαν τήν δεύτερη συγκεκριμένη πρόταση. Μάλιστα κάποιος μέ προπέτεια ἔγραψε: Γιά τό θέμα τῶν καθηρημένων καί αὐτοχειροτόνητων «ὁ Σεβ. Ναυπάκτου ὅμως -περιέργως- οὔτε λέξιν!». Ὅμως ἔκανα συγκεκριμένη πρόταση, ἔγραψα ἰδιαίτερο ἄρθρο μέ τίτλο «Ἀποστολική Παράδοση καί Ἀποστολική Διαδοχή στό μυστήριο τῆς Ἐκκλησίας», ὅπου ἔθεσα σαφεῖς ἐκκλησιολογικές θέσεις, καί αὐτοί ἰσχυρίζονται ὅτι δέν ἔγραψα «οὔτε λέξη»!

Μιά τέτοια ἐμπάθεια εἶναι ἀχαρακτήριστη καί μάλιστα ὅταν προέρχεται ἀπό Χριστιανούς, πού γράφουν καί θέλουν νά ἐπηρεάζουν τούς ἀναγνώστες, οἱ ὁποῖοι κατά βάση ἀγαποῦν τήν Ἐκκλησία καί τήν Παράδοσή της, καί ἀποπροσανατολίζουν ἀγιορεῖτες μοναχοὺς πού διαβάζουν τά κείμενά τους μέ ἀγαθή διάθεση.

2.Στό θέμα τῆς Οὐκρανίας, τό ὁποῖο παρακολουθῶ ἀπό χρόνια, τοῦλάχιστον ἀπό τά ἔτη 2008, διέβλεψα τήν βάση τοῦ προβλήματος, πού δέν εἶναι αὐτό πού φαίνεται. Τό πρόβλημα αὐτό σχετίζεται σαφέστατα μέ τήν προετοιμασία γιά τήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο».

Ἐπειδή παρακολούθησα πολύ προσεκτικά καί ὄχι ἐπιφανειακά τήν προετοιμασία καί τίς ἐργασίες της, γιά τίς ὁποῖες ἔγραψα ὀγκώδη τόμο, γι' αὐτό γνωρίζω πολύ καλά ὅτι τό θέμα αὐτό πού προέκυψε μέ τήν Οὐκρανία συσχετίζεται μέ αὐτήν τήν Σύνοδο.

Συγκεκριμένα, ἡ ἄρνηση τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μόσχας, μέ τήν σύμπραξη καί ἄλλων Ἐκκλησιῶν, νά συζητηθῇ τό θέμα τῆς Αὐτοκεφαλίας καί τῶν Διπτύχων, καί τό σημαντικότερο ἡ προσπάθεια τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μόσχας νά μήν ἀναγνωρίζη τίς κανονικές ἀρμοδιότητες τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μέ βάση τίς θεωρίες της περί «Τρίτης Ρώμης» ἔκανε τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη νά χορηγήσῃ τό Αὐτοκέφαλο στήν Οὐκρανία, ἐνῶ προηγουμένως ἦταν διστακτικός.

Γνωρίζω τήν ἀλληλογραφία πού διεξήχθη μεταξύ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Μόσχας καί τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου γιά τήν Σύνοδο τῆς Κρήτης, ἐπειδή ἤμουν Συνοδικός Σύνοεδρος τήν περίοδο ἐκείνη (2015-2016). Εἶναι χαρακτηριστικό νά διερευνηθῇ καί νά ἐξετασθῇ ἡ συζήτηση πού ἔγινε γραπτῶς καί προφορικῶς γιά μετάθεση τῆς ἔδρας, πού θά συνερχόταν ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος, ἀπό τήν Κωνσταντινούπολη σέ ἄλλες πόλεις τῆς Ἑλλάδος καί τῆς Εὐρώπης καί στήν συνέχεια κατέληξε στήν Ἀκαδημία τῆς Κρήτης.

Αὐτό συνεχίσθηκε καί μετά τήν Σύνοδο τῆς Κρήτης, ἀφοῦ τό Πατριαρχεῖο τῆς Ρωσίας διοργάνωσε στήν Μόσχα τόν Δεκέμβριο τοῦ 2017 μιά οἶονεῖ «Ἀντισύνοδο» τῆς Συνόδου τοῦ Κολυμπαρίου τῆς Κρήτης. Ὅποιος δεῖ προσεκτικά τίς

φωτογραφίες αὐτῆς τῆς συνάντησης, τόν τρόπο τῆς διοργανώσεώς της, τήν ὑψηλότερη καθέδρα στήν ὁποία τοποθετήθηκε ὁ Πατριάρχης Μόσχας καί μάλιστα ἐν μέσῳ τῶν ἄλλων πρό αὐτοῦ Πατριαρχῶν, τότε θά ἀντιληφθῇ τό πρόβλημα πού ὑπάρχει. Καί ὅλη αὐτή ἡ τακτική συνδέεται μέ τήν θεωρία περί «Τρίτης Ρώμης» πού καλλιεργήθηκε ἀπό τόν 15ο αἰῶνα καί ἐξῆς ἀπό τήν Ἐκκλησία τῆς Ρωσίας.

Ὅποιος δέν θέλει νά δῇ αὐτήν τήν κατάσταση ἐθελοτυφλεῖ.

3. Ἀπό τίς ἐπισκέψεις μου στήν Ρωσία, ὅπου ὁμίλησα σέ δύο Θεολογικές Σχολές καί συζήτησα γιά πολλή ὥρα ἐνδιαφέροντα ἐκκλησιαστικά καί θεολογικά ζητήματα μέ καθηγητές καί φοιτητές, ὅπως καί ἀπό ἄλλες συναντήσεις πού εἶχα μέ Ἐπισκόπους, Κληρικούς, Μοναχοὺς καί Χριστιανοὺς, ἀλλά καί μέ ἀλληλογραφία πού ἔχω μέ πολλοὺς Ρώσους ἀναγνώστες τῶν πολλῶν μεταφρασμένων βιβλίων μου καί ἄρθρων μου στά ρωσικά, διέκρινα τήν ἀγάπη τοῦ Ὁρθόδοξου Ρωσικοῦ λαοῦ πρὸς τήν Ἐκκλησία καί τήν Ὁρθόδοξη Παράδοση, ἀλλά καί σέ αὐτά πού γράφω.

Ἔτσι, ἀγαπῶ τήν Ὁρθόδοξη Ρωσία, μέ συγκινεῖ τό μαρτυρικό φρόνημά της κατὰ τοὺς διωγμούς τῶν 70 ἐτῶν, τιμῶ τούς ἁγίους της καί τοὺς μάρτυρές της, σέβομαι τόν ἅγιο Λουκά Ἀρχιεπίσκοπο Συμφερουπόλεως τῆς Κριμαίας, ἀγαπῶ ὑπερβαλλόντως τόν Γέροντα Σωφρόνιο Σαχάρωφ πού μέ βοήθησε πολύ καί γενικά ἀγαπῶ τόν εὐλαβέστατο Ρωσικό λαό.

Ὅμως, δέν μπορῶ νά παρακάμψω τήν θεωρία περί τῆς «Τρίτης Ρώμης», ἡ ὁποία ἦταν τό ιδεολόγημα τῆς Τσαρικῆς Θεοκρατίας, τῆς Πανσλαβιστικῆς ιδεολογίας, τῆς Σοβιετικῆς ἀθείας καί τῆς σύγχρονης ρωσικῆς πολιτικῆς.

Ἐπίσης, δέν μπορῶ νά ἀμνηστεύσω ὅτι τό μεγαλύτερο θέμα πού διακυβεύεται σήμερα μέ ἀφορμή τό Οὐκρανικό καί τήν θεωρία περί «Τρίτης Ρώμης» εἶναι ἡ ἀνατροπή τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος, πού εἶναι «συνοδικόν ἱεραρχικῶς» καί «ἱεραρχικόν συνοδικῶς», καί παρερμηνεύεται ἡ ἔννοια τοῦ Αὐτοκεφάλου. Μέ τήν ἀνατροπή αὐτοῦ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος ὁδηγεῖται κανεὶς ἢ στὸν Παπισμὸ ἢ στὸν Προτεσταντισμὸ. Ἀκριβῶς γι' αὐτόν τόν λόγο ἐπέμεινα καί ἐπιμένω στὸ σημεῖο αὐτό. Δέν εἶναι παρονυχίδα ἀλλὰ ἡ οὐσία τοῦ προβλήματος.

Συγχρόνως, λυπᾶμαι ὅταν μερικοὶ Προκαθήμενοι καί ἄλλοι Ἀρχιερεῖς, ἀντὶ νά σκεφθοῦν ἐκκλησιολογικά, ἐν τούτοις περισσότερο ἐκφράζονται πολιτικά ἢ συμφεροντολογικά. Ἔχουν γραφῇ μερικές περίεργες ἀπόψεις καί ἀναλύσεις, οἱ ὁποῖες προκαλοῦν μιά ἐκκλησιολογικὴ δυσφορία.

Δέν εἶναι δυνατόν, γιά παράδειγμα, νά ὑποστηρίξῃ Προκαθήμενος ὅτι δέν μπορεῖ νά ἀναγνωρίσῃ τήν αὐτοκεφαλία στήν Οὐκρανία, τήν ὁποία χορήγησε τό Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο, διότι οἱ δεσμοὶ μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας του καί τῆς

Ρωσικής Ἐκκλησίας εἶναι μεγάλοι καί διότι τά Μοναστήρια τους καί οἱ Ἐκκλησίες τους «εἶναι μέ ρούβλια πού ἔδιναν οἱ Τσάροι τῆς Ρωσίας ἐκείνη τήν ἐποχή», προφανῶς δίνουν καί σήμερα. Ὡστε τά χρήματα καί τά οἰκονομικά συμφέροντα εἶναι ὑπεράνω τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος;

4.Μέ ἐνόχλησε τό γεγονός ὅτι ὅσοι ἔκριναν μέχρι τώρα τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά ἄλλα θέματα, βρῆκαν τήν εὐκαιρία νά τό κρίνουν καί γιά τό θέμα τῆς Οὐκρανίας, ἐνῶ ταυτόχρονα ἀμνηστεύουν ἐπιμελῶς τίς οἰκουμενιστικές ἀπόψεις ἄλλων ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καί τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας. Αὐτό δείχνει ἔλλειψη ἀντικειμενικότητας καί ἐκκλησιαστικῆς παιδείας, δείχνει μάλιστα προσωπική ἐμπάθεια.

Παρατηρῶ ὅτι ὅσοι μέχρι τώρα ἔκριναν τίς ἀποφάσεις τῆς Συνόδου τῆς Κρήτης τό 2016, τώρα αὐτομάτως σταμάτησαν τήν κριτική αὐτή καί κρίνουν τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο γιά τήν χορήγηση Αὐτοκεφαλίας στήν Οὐκρανία. Αὐτό δείχνει ὅτι τό πρόβλημά τους εἶναι τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί κυρίως ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης κ. Βαρθολομαῖος.

5.Μοῦ κάνει ἰδιαίτερη ἐντύπωση ὅτι, ἐνῶ πολλοί Προκαθήμενοι, πού παρευρέθηκαν στήν Σύνοδο τῆς Κρήτης, καί οἱ περισσότεροι Ἱεράρχες ἀποδέχονται ὅτι οἱ Ρωμαιοκαθολικοί ἔχουν ἀποστολική διαδοχή καί τελοῦν Μυστήρια, ἀκόμη αὐτό τό ὑποστηρίζουν τουλάχιστον καί γιά τούς Ἀγγλικανούς, ἐν τούτοις γιά τούς ὀρθοδόξους σχισματικούς καί καθηρημένους στήν Οὐκρανία κρίνουν τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, γιατί τούς ἀποκατέστησε καί ἔχουν ἐπιφυλάξεις γι' αὐτό. Ἔτσι ἔχουν δύο μέτρα καί δύο σταθμά.

Νομίζω, ὅμως, ὅτι πρέπει νά ξεκαθαρίσουν τήν ἐκκλησιολογική αὐτή τοποθέτηση. Τήν ἀντίθεσή τους γιά τούς σχισματικούς καί καθηρημένους τῆς Οὐκρανίας θά πρέπει νά τήν ἐκφράσουν καί γιά τούς Ρωμαιοκαθολικούς, τούς Ἀγγλικανούς καί τούς Προτεστάντες.

6.Λυπᾶμαι, ὅταν βλέπω σέ κείμενα διαφόρων ἀμυντόρων τῆς Ὁρθοδόξου Παραδόσεως ἀντορθόδοξες ἀπόψεις, ὅτι δῆθεν ἡ μή ὀρθή ἀποκατάσταση καθηρημένων καί αὐτοχειροτονήτων «κληρικῶν» μολύνει τήν Ἐκκλησία καί τήν Ἱερωσύνη, καί γι' αὐτό ἀπειλοῦν ὅτι σέ τέτοια κατάσταση θά διακόψουν τήν κοινωνία μέ ἄλλους ἢ θά ἀποστασιοποιηθοῦν ἀπό ὅσους τούς ἀναγνωρίσουν γιά νά μή μολυνθοῦν καί οἱ ἴδιοι!

Αὐτό εἶναι θεολογικά ἐσφαλμένο, εἶναι ἓνας «νεοευνεβισμός», γιατί ἡ Ἐκκλησία ἔχει ἁγιασθῇ ἀπό τόν Χριστό, Αὐτός εἶναι ἡ Κεφαλή της καί οἱ ἀστοχίες «Κληρικῶν» καί λαϊκῶν δέν μολύνουν τήν Ἐκκλησία -ἅπαγε τῆς βλασφημίας- ἀλλά

αυτοί οι «Κληρικοί» αυτοκαταδικάζονται. Σωτήρας της Ἐκκλησίας είναι ὁ Χριστός καί κανένας ἄνθρωπος. Ἐμεῖς παραμένουμε στήν Ἐκκλησία γιά νά σωθοῦμε καί ὄχι γιά νά τήν σώσουμε!

Μιά τέτοια ἄποψη, πού γράφηκε, δυστυχῶς, ἀπό ὀρθοδόξους, συνιστᾷ μιά νέα ἔκδοση τῆς παλαιᾶς αἱρέσεως τῶν «καθαρῶν» καί συνιστᾷ ἕναν «νεοευνσεβισμό» στήν πράξη. Βέβαια, ἔχουν εὐθύνη ὅσοι ἐπιλύουν τέτοια θέματα χωρίς νά τά στηρίζουν στήν αἰώνια παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

7. Διέκρινα ὅτι μερικοί κύκλοι, ἐπωνύμως ἢ ἄνωνύμως, μέ στοχοποίησαν γιά ἄγνωστους γιά μένα λόγους καί ἐκτόξευσαν πολλή λάσπη, ἐπειδή τόλμησα νά διατυπώσω τίς ἀπόψεις μου, ὅπως εἶχα ὑποχρέωση ὡς Ἀρχιερεὺς τῆς Ἐκκλησίας. Καί μάλιστα αὐτή ἡ στοχοποίηση ἐκφράσθηκε μέ ἀπαράδεκτες διατυπώσεις καί ἀνεπίτρεπτους συλλογισμούς καί περίεργα ὑπονοούμενα, ὅτι δῆθεν εἶμαι ἐνεργούμενο ὄργανο ξένων δυνάμεων, ὅτι ὑπῆρξα θύμα τοῦ Ἀντιχρίστου πού μέ πλάνησε, ὅτι «στρατεύτηκα στόν οἰκουμενιστικό συγκρητισμό τοῦ Φαναρίου» κ.ἄ.!!

Λυπᾶμαι πολύ γιά τά ἀπαράδεκτα αὐτά ὑπονοούμενα. Γιά σαράντα χρόνια γράφω θεολογικά θέματα ἐκφράζοντας τήν θεολογία τῶν Προφητῶν, τῶν Ἀποστόλων καί τῶν Πατέρων, στά πάνω ἀπό ἑκατό (100) βιβλία, πού μεταφράζονται σέ ὅλες τίς γλῶσσες (24 γλῶσσες), δίνω τήν μαρτυρία τῆς πίστεώς μου σέ ὅλο τόν κόσμο, συμμετεῖχα σέ πάνω ἀπό 600 ἐπιστημονικά Συνέδρια σέ πολλές χῶρες, δίδαξα καί διδάσκω σέ Θεολογικές Σχολές, πάντοτε στηριζόμενος στήν ὀρθόδοξη διδασκαλία, ἀσχολήθηκα μέ μείζονα ἐκκλησιαστικά θέματα, ὅπως γιά τήν Σύνοδο τῆς Κρήτης γιά τήν ὁποία ἐξέδωσα ὀγκῶδες βιβλίο, γιά τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, γιά τίς σχέσεις Ἐκκλησίας καί Πολιτείας, γιά τήν μισθοδοσία τῶν Κληρικῶν, ἀρνήθηκα καί τήν μετάθεσή μου σέ ἄλλες Μητροπόλεις γιά νά μείνω σταθερός στίς ἀπόψεις μου καί στούς ἱερούς Κανόνες κλπ.

Ὅλα αὐτά πετάχθηκαν στόν κάλαθο τῶν ἀχρήστων, ἐπειδή δέν συμπορεύθηκα ἀπόλυτα ὡς «ὑποτακτικός» σέ μερικούς συγχρόνους «Πάπες» ἢ «παπίσκους», οἱ ὁποῖοι ἐλέγχουν ἀπαράδεκτα καί φοβίζουν μεσαιωνικά κάθε ἄλλον πού ἔχει μιά διαφορετική ἄποψη ἀπό αὐτούς.

Οἱ ἄνθρωποι αὐτοί, ἂν εἶχαν τήν ἐλάχιστη ἐκκλησιαστική παιδεία, τήν ἀπαραίτητη δημοσιογραφική δεοντολογία καί τό στοιχειῶδες ἐκκλησιαστικό φρόνημα, θά μέ ἐρωτοῦσαν γιά νά μάθουν ἀπό μένα τόν ἴδιο τήν ἀφορμή καί τά αἷτια πού μέ ὁδήγησαν νά κάνω τήν γνωστή πρότασή μου στήν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο καί νά ἀσχοληθῶ μέ τό θέμα καί δέν θά ἐρμήνευαν τήν στάση μου παράδοξα, ἀλλά καί δέν θά μοῦ ἀπέστειλαν ἐπιστολές μέ ὑβριστικό περιεχόμενο.

Ένας κεκοιμημένος Αρχιερέυς εἶπε σέ κάποια συνέντευξή του: «Μέ τρομάζει ἡ ἔχθρα τῶν λεγομένων θρησκευομένων. Αὐτοί γνωρίζουν τήν τεχνική τοῦ μίσους καί δέν συγχωροῦν». Πόσο δίκαιο εἶχε!

Τελικά, θεωρῶ ὅτι ὅσοι κρίνουν ἄκριτα τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη μέ βαρεῖς χαρακτηρισμούς στό θέμα αὐτό, ἀμνηστεύοντας συγχρόνως λάθη τῶν ἄλλων πού ἐμπλέκονται σέ αὐτή τήν ὑπόθεση, ἔχουν κάποιες ἄλλες σκοπιμότητες. Γιατί δέν εἶναι δυνατόν οὔτε λογικό καί τίμιο νά φταίη σέ ὅλα ὁ Οἰκουμενικός Πατριάρχης καί νά ἔχη δίκαιο σέ ὅλα ὁ Πατριάρχης Μόσχας! Τό «μαῦρο» καί «ἄσπρο» ἔχει τήν ἐρμηνεία του.

Αὐτά τά λίγα πρός τό παρόν.